

Na osnovu čl. 5 stav (1) tačka h) i 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/17) i člana 12. stav (1) tačka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 03/18) Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na elektronskoj sjednici održanoj dana 20.03.2020. godine donosi

ODLUKU
O PRIVREMENIM MJERAMA KOJE LIZING DRUŠTVA I MIKROKREDITNE ORGANIZACIJE PRIMJENJUJU ZA UBLAŽAVANJE NEPOVOLJNIH EKONOMSKIH POSLJEDICA UZROKOVANIH POJAVOM VIRUSNOG OBOLJENJA „COVID-19“

Član 1.

Predmet Odluke

- (1) Ovom odlukom utvrđuju se privremene mjere sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanim epidemijom virusnog oboljenja COVID-19 i očuvanja stabilnosti finansijskog sektora Federacije Bosne i Hercegovine, a koje se odnose na:
 - a) odobravanje olakšica klijentima lizing društava i mikrokreditnih organizacija koji su direktno ili indirektno pogođeni negativnim efektima,
 - b) posebna pravila za upravljanje kreditnim rizikom, koja lizing društvo i mikrokreditna organizacija (u daljem tekstu NFI - nedepozitna finansijska institucija) mogu primjenjivati u slučaju da odobre posebne mjere klijentu,
- (2) NFI odobrava olakšice, odnosno posebne mjere iz člana 3. ove odluke klijentima sa ciljem prevazilaženja poteškoća sa kojima se suočavaju i olakšavanja klijentima da u narednom periodu uredno izmiruju svoje obaveze prema NFI.
- (3) Odredbe ove odluke primjenjuju se na NFI sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i podružnice NFI sa sjedištem u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu koje posluju na području Federacije Bosne i Hercegovine, kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) izdala dozvolu za rad.

Član 2.

Pojmovi

- (1) **Obaveze** u smislu ove odluke su potraživanja NFI od fizičkih i pravnih lica nastalih po osnovu ukupnog iznosa dospjele i nedospjele glavnice, obračunate i nenaplaćene kamate po lizing i mikrokreditnim ugovorima, naknade, kao i ostali prateći troškovi koji nastaju po lizing i mikrokreditnim ugovorima.
- (2) **Klijenti NFI** su fizička ili pravna lica čija je kreditna sposobnost pogoršana, odnosno čiji su izvori za otplatu smanjeni i time onemogućeno ili će biti onemogućeno izmirivanje obaveza prema NFI, ukoliko je to posljedica negativnog utjecaja epidemije virusnog oboljenja COVID-19. Banke i druge finansijske institucije u smislu ove odluke se ne smatraju klijentima NFI.
- (3) **Posebne mjere** su mjere privremenog karaktera i odnose se na pružanje mogućnosti odgode plaćanja obaveza, restrukturiranja obaveza ili druge olakšice koje imaju za posljedicu modifikaciju izloženosti koju je NFI odobrila fizičkim i pravnim licima zbog okolnosti koje mogu dovesti do otežanog izmirenja njihovih obaveza prema NFI, uz poduzimanje svih ostalih mjera za upravljanje kreditnim rizikom radi ublažavanja negativnih posljedica na kreditnu sposobnost klijenta NFI, održivost njegovog poslovanja i poslovanje NFI.

Član 3. Posebne mjere

- (1) Posebne mjere koje NFI može odobravati klijentima iz člana 2. stava (2) su:
 - a) moratorij, odnosno zastoj u otplati obaveza,
 - b) uvođenje „grace“ perioda za otplatu obaveza u slučaju obaveze koja se otplaćuje anuitetno na period od najduže 6 mjeseci,
 - c) produženje krajnjeg roka za otplatu obaveze koji se otplaćuju anuitetno,
 - d) produženje roka dospijuća obaveze sa jednokratnim dospijućem na period od najduže 6 mjeseci, pri čemu bi klijenti tokom tog perioda mogli koristiti i dio izloženosti koji je bio neiskorišten na dan modifikacije (primjenjivo u poslovanju lizing društava),
 - e) odobravanje dodatnog iznosa izloženosti za potrebe prevazilaženja njegovih trenutnih poteškoća sa likvidnošću (primjenjivo u slučaju mikrokreditnih organizacija),
 - f) druge mjere koje NFI poduzima u cilju olakšanja servisiranja obaveza klijenta i uspostave održivog poslovanja klijenta.
- (2) Posebne mjere iz stava (1) ovog člana mogu da uključe i druge modalitete prilagođavanja načina i dinamike otplate obaveza, primjerene olakšice i druge oblike podrške NFI fizičkim i pravnim licima koji su korisnici kredita.
- (3) U okviru posebnih mjera iz stava (1) tačka a) ovog člana, NFI je dužna provoditi sve potrebne aktivnosti radi adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom i prilagodbe trenutnim i privremenim okolnostima u poslovanju, sa ciljem stvaranja uslova za naknadni oporavak i ublažavanje nepovoljnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja „COVID-19“ na održivost poslovanja klijenta.
- (4) Tretman posebnih mjera iz ovog člana mogu da imaju mjere koje je NFI odobrila na osnovu pojedinačne analize kreditnog rizika ili rizika portfolia i/ili proizvoda, sektorske strukture izloženosti, na osnovu kojih je procijenila da će odobrene mjere omogućiti u narednom periodu uredno izmirenje obaveza prema NFI.
- (5) NFI će odobravati posebne mjere samo klijentima iz člana 2. stav (2) ove odluke.

Član 4. Modalitet

- (1) NFI je dužna za klijente iz člana 2. stav (2) definisati primjeren modalitet koji sadrži posebne mjere iz člana 3. ove odluke koji će omogućiti klijentima da u narednom periodu uspostave održivi model poslovanja i uredno izmiruju obaveze prema NFI.
- (2) Modalitet može sadržavati jednu ili kombinaciju posebnih mjera, na osnovu zahtjeva klijenta i pojedinačne kreditne analize, na osnovu kojih je NFI procijenila da će odobrene mjere omogućiti klijentu da u narednom periodu uredno izmiruje svoje obaveze prema NFI.
- (3) NFI može definisati modalitet za pojedinačnog klijenta ili na portfolio osnovi.
- (4) Prilikom definisanja modaliteta za pravna lica koja imaju izloženosti u bankama i drugim nedepozitnim finansijskim institucijama, NFI treba da aktivno djeluje u cilju usaglašenog djelovanja sa bankama i drugim nedepozitnim finansijskim institucijama u pronalaženju zajedničkog modaliteta za naknadno prilagođavanje realnih mogućnosti otplate obaveza.

Član 5. Moratorij

- (1) Moratorij, u smislu ove odluke, predstavlja odgodu plaćanja obaveza definisanih u članu 3. stavu (1) tačka a) ove odluke.
- (2) Moratorij kao jedna od posebnih mjera u okviru modaliteta može se ugovarati u maksimalnom trajanju do 12 mjeseci.
- (3) Prije definisanja primjerenog modaliteta, NFI može klijentu odobriti moratorij do ukidanja proglašenja stanja „Prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine“, u cilju pripreme potrebne kreditne analize i utvrđivanje primjerenog modaliteta za klijenta. Ovaj rok ne utiče na maksimalno trajanje moratorija iz stava (2) ovog člana.
- (4) U toku trajanja moratorija, NFI ne obračunava zateznu kamatu na iznos dospjelih potraživanja.

Član 6. Ostale modifikacije

- (1) Modifikacija ugovorenih obaveza iz člana 2. stav (1) ove odluke predstavlja ugovorom regulisano novo potraživanje kojem su zamijenjene postojeće obaveze klijenata koje mogu da uključuju produženje roka vraćanja glavnice i/ili kamate, smanjenje kamatne stope, otpis dijela potraživanja, odobravanje novih sredstava (primjenljivo kod mikrokreditnih organizacija) ili druge bitne promjene ugovornih uslova kojima se olakšava položaj klijenta.
- (2) U okviru primjene posebnih mjera, kamatna stopa za modificirane izloženosti ne može biti veća nego što je bila definisana postojećim ugovorom.
- (3) Prilikom ugovaranja posebnih mjera, NFI ne može naplaćivati dodatne naknade za izvršene usluge, odnosno naknade povezane sa modifikacijom izloženosti.
- (4) Za promjene prvobitno ugovorenih uslova kredita i finansiranja putem lizinga, NFI je u obavezi obezbijediti pismenu saglasnost svih ostalih ugovornih strana u kreditnom poslu.
- (5) NFI je dužna objaviti informacije o mogućim modifikacijama kreditnih obaveza na svojoj službenoj web stranici.

Član 7. Posebna pravila za upravljanje kreditnim rizikom

- (1) U slučaju da NFI odobri moratorij na obaveze u smislu ove odluke, može ove klijente zadržati u kategoriji klasifikacije s pripadajućim postotkom rezerviranja i kategorizacijom (klasifikacijom) potraživanja u Centralnom registru kredita kod Centralne banke Bosne i Hercegovine (CRK) koji su bili na dan 29.02.2020. godine i zaustaviti brojač dana kašnjenja za vrijeme trajanja moratorija.
- (2) Nakon isteka perioda na koji je odobren moratorij, rezerve za gubitke se formiraju u skladu s metodologijom propisanom Odlukom o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/09) i Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka MKO ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/07).
- (3) U slučaju da NFI klijentu odobri modifikovano potraživanje, rezerve za gubitke se formiraju u skladu sa metodologijom propisanom odlukama iz stava (2) ovog člana, primjenjujući brojač dana kašnjenja od datuma potpisa aneksa ugovora po osnovu izmjene prvobitno ugovorenog otplatnog plana.

Član 8.

Odobrenje posebnih mjera

- (1) Posebne mjere NFI može provoditi po zahtjevu fizičkog i pravnog lica ili njihovo korištenje može pokrenuti samoinicijativno u okviru redovnog procesa praćenja potraživanja u kašnjenju, imajući u vidu nepovoljne ekonomske posljedice (direktne i/ili indirektne) uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja „COVID-19“.
- (2) Prije odobrenja posebnih mjera propisanih ovom odlukom, NFI je dužna da klijente upozna sa mogućnostima korištenja istih, svim uslovima i efektima mjera (ponuda), a klijenti su dužni izjasniti se o ponudi i dostaviti prihvataju ponude ako istu prihvataju.
- (3) Prihvatanje ponude iz stava (2) ovog člana smatrat će se izjavom volje klijenta za zaključenje novih uslova finansiranja, koja u vanrednim okolnostima izazvanim pojavom „COVID-19“ može privremeno, do sticanja uslova za pribavljanje originalnog dokumenta, biti prihvaćena u elektronskoj formi.
- (4) Ukoliko NFI procijeni da fizičko lice neće biti u mogućnosti dati odgovor na ponudu NFI radi tehničkih ili drugih prepreka, NFI može aktivirati moratorij iz člana 5. stav (3) ove odluke uz obavezu naknadnog informisanja istog i dokumentovanje razloga za takvo postupanje nadležnog nivoa za odlučivanje u NFI.
- (5) NFI je dužna utvrditi način evidencije o postupanju u skladu sa odredbama ovog člana i osigurati potpunu dokumentiranost provedenih postupaka.

Član 9.

Izvještavanje

- (1) NFI je dužna osigurati praćenje realizacije posebnih mjera, voditi posebne analitičke evidencije na način da sve aktivnosti o odobravanju i ugovaranju posebnih mjera iz ove odluke i njihovi efekti budu pregledni i dostupni za potrebe NFI, kao i u svrhu nadzora koji obavlja Agencija.
- (2) NFI je dužna izvještavati Agenciju o efektima realizacije posebnih mjera u skladu sa formom i u rokovima koje će propisati direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u roku od 10 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 10.

Obavezne aktivnosti NFI

- (3) NFI je dužna da internim aktima definišu:
 - a) ovlaštenja i odgovornosti u procesu provođenja mjera i aktivnosti,
 - b) sistem praćenja i izvještavanja u NFI i izvještavanje Agencije o aktivnostima i mjerama iz ove odluke i rezultatima u vezi sa njihovom primjenom,
 - c) vrste privremenih mjera i olakšica, kao i uslove za njihovu primjenu,
 - d) način dokumentovanja odobrenja posebnih mjera i aktivnosti,
 - e) postupak komunikacije sa klijentima u smislu odredbi ove odluke i druge elemente koje ocijeni relevantnim za primjenu odredbi iz ove odluke,
 - f) posebne mjere sistema internih kontrola.
- (4) NFI je dužna da svoje interne akte usklade sa odredbama ove odluke u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 11.
Rok trajanja

Ova odluka je privremenog karaktera i primjenjuje se do njenog opoziva od strane Agencije.

Član 12.
Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj: U.O.-41-02/20
Sarajevo, 20.03.2020. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.ecc., s.r.